

1goriški letnik

zbornik goriškega muzeja
43 (2019)

2019

GORIŠKI LETNIK – Zbornik Goriškega muzeja
ISSN 0350-2929

© **Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica**
Številka 43 (2019)

Glavni uredniki: Andrej Ferletic, dr. Teja Gerbec (Goriški muzej) in
dr. Petra Kolenc (ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa,
Raziskovalna postaja Nova Gorica)

Uredniški odbor: Rok Bavčar, dr. Ines Beguš, Katarina Brešan, dr. Tanja Gomiršek,
dr. Špela Ledinek Lozej, dr. Marko Klavora, dr. Borut Koloini,
Ana Kruh, dr. Neva Makuc, dr. Branko Marušič,
mag. Miha Mlinar, Alessandro Quinzi

Odgovorni urednik: Vladimir Peruničič

Izdal in založil: Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica, zanj Vladimir Peruničič

Prevod in jezikovni pregled izvlečkov v angleški jezik: Urška Žitnik, Jana Šubic Prislan

Prevod in jezikovni pregled izvlečkov v italijanski jezik: Alessandro Quinzi,
Kristina Markova

Jezikovni pregled: Petra Kavčič, Timarr sistemi

Oblikovanje in prelom: Grafikart, Turk&Co., d.n.o.

Tisk: Present, d.o.o.

Naklada: 500

Zbornik so sofinancirali: Ministrstvo za kulturo RS,
Mestna občina Nova Gorica,
Občina Brda,
Občina Kanal ob Soči,
Občina Šempeter - Vrtojba,
Občina Miren - Kostanjevica,
Občina Ajdovščina.

Za vsebino prispevkov odgovarjajo avtorji.

Redakcija te številke je bila zaključena 20. 11. 2019.

Vsebina

---

5 **Predgovor**

Beneška Slovenija

Posledice plebiscita leta 1866 ter politični, gospodarski, družbeni in kulturni razvoj prostora

9 Ines Beguš

Povezanost samoupravne in davčne ureditve ter gospodarstva Nadiških dolin v enoten sistem (beneško obdobje)

31 Branko Marušič

Kako so Slovenci spoznavali Beneško Slovenijo v predplebiscitnem času (do oktobra 1866)

45 Robert Devetak

Poročanje slovenskega časopisja o dogajanju ob plebiscitu v Benečiji leta 1866

59 Tanja Gomiršek

Stiki prebivalstva Goriških brd z Beneškimi Slovenci od prvih omemb do današnjih dni

79 Andrejka Ščukovt

Robidišče – vas na meji

93 Špela Ledinek Lozej

Planine v Nadiških dolinah. Pretekle prakse in sodobna dediščina

109 Silvo Torkar

Zemljepisna imena v Beneški Sloveniji, nastala iz slovanskih osebnih imen

Razprave

121 Neva Makuc

Drobci iz korespondence Franca Kosa in Henrika Tume: Frančišek Borgia Sedej

133 Franc Križnar

Janko Barlè (1869–1941). Življenje in delo ob 150-letnici rojstva

153 Petra Kavčič

O strahu, noči in »strahovih« v slovenskem ljudskem izročilu

167 Karla Kofol

Božji grobovi češke tovarne Zbitek na Slovenskem

---

183 **Ferdinad Šerbelj**
Sliki Anne Borrini v Štanjelu

191 **Katarina Brešan**
Zmago Posega (1959–2009) in njegova *Figura v prostoru*

Zapiski

201 **Božidar Premrl**
Težka pot. Knjiga spominov Josipa Jurce - Matičkovega iz Koprive

235 **Nives Hvalica**
Škuljanje, stara ljudska igra

245 **Vlado Klemše**
Slapnik v jožefinskem obdobju. Poskus orisa prebivalcev in prostora na osnovi ledinskih in drugih imen

Arheološke novice

257 **Pavel Jamnik, Gorazd Kutin, Janez Bizjak**
Lašte pod Bedinjim vrhom

261 **Teja Gerbec, Draško Josipovič**
Križna gora – Na kalu

265 **Teja Gerbec, Draško Josipovič**
Dolenje Ravne – Na Logu

268 **Špela Prunk**
Pečina na Jožkovem partu

Ocene in recenzije

273 **Inga Miklavčič Brezigar**
Krčme in gostilne na Trnovsko-Banjški planoti (ur. Miro Šuligoj Bremec)

276 **Tanja Rijavec**
Skrita belina: pozabljeno izročilo o spodnjem perilu v Brdih (Darinka Sirk)

279 **Inga Miklavčič Brezigar**
Nova Gorica – mesto izobraženek (Vesna Bajc ... *et al.*)

281 **Inga Miklavčič Brezigar**
Živel je tod mizarjev rod (ur. Jožko Markič)

V spomin

285 **Marijan Brecelj (1931–2019)**

289 **Izšlo v 2019**

293 **Pregled dogodkov v 2019**

301 **Navodila avtorjem**

Predgovor

V 43. številki *Goriškega letnika* gostimo nekatere še neobjavljene prispevke zgodovinarjev, etnologov in jezikoslovca, nastale ob znanstvenem simpoziju z naslovom *Beneška Slovenija. Posledice plebiscita leta 1866 ter politični, gospodarski, družbeni in kulturni razvoj prostora*, ki smo ga organizirali sodelavci Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica v sodelovanju z Goriški muzejem, Inštitutom za slovensko kulturo v Špetru, Tolminskim muzejem, Fundacijo Poti miru v Posočju, Slovenskim raziskovalnim inštitutom SLORI ter Narodno in študijsko knjižnico iz Trsta, ob 150. obletnici beneškega plebiscita, leta 2016 v Špetru. Hkrati se z naslovnico spominjamo 120-letnice izida dragocenega regionalnega dela enega prvih šolanih zgodovinarjev Simona Rutarja *Beneška Slovenija* iz leta 1899 (dejansko izšla 1900), ki ima še danes znanstveno veljavo.

V rubriki Razprave tokrat objavljamo zgodovinske, biografske, umetnostno-zgodovinske in etnološke tematike zgodovinske Goriške sodelavcev različnih institucij (Tolminskega muzeja, Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU, Goriškega muzeja) kot tudi drugih piscev, ki se ukvarjajo z osebnostmi oz. tematikami goriške preteklosti.

Posebej opozarjamo na goriškega kiparja, »*usmerjenega v brezčasnost in lepoto*«, Zmaga Posego, čigar delo *Figura v prostoru* je Goriški muzej odkupil prav v letu 2019, ko obhajamo desetletnico umetnikove smrti.

Ostalim rednim rubrikam *Zapiski*, *Arheološke novice*, *Ocene in recenzije*, *Izšlo v* ter *Pregled dogodkov* v tekočem letu letos dodajamo rubriko *V spomin*, v kateri se spominjamo enega najpomembnejših goriških in slovenskih bibliotekarjev, Marijana Breclja, urednika številnih publikacij (tudi *Goriškega letnika*) in predanega skrbnika knjižnic številnih goriških ustanov.

Z letošnjimi prispevki letnik nadaljuje raziskovanje vsebin zahodnega slovenskega narodnostnega prostora in tako utrjuje poznavanje le-tega med širšo javnostjo.

Uredniki Andrej Ferletic, Teja Gerbec, Petra Kolenc